

Силабус
навчальної дисципліни
ЕКОНОМІКА МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО
БІЗНЕСУ

2025-2026 навчальний рік

Освітня програма   **Економіка бізнесу**
Спеціальність   **051 Економіка**
Галузь знань   **051 Соціальні та поведінкові науки**
Рівень вищої освіти   **перший(бакалавр)**

Викладач	СИДОРЧЕНКО Тетяна Федорівна
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/teachers/sydorchenko-tetyana-fedorivna/
Контактний тел.	+380993550796
Е-mail викладача:	tf_sidorchenko@bdpu.org.ua
Графік консультацій	Консультації відбуваються за допомогою дистанційних технологій у вільний від занять час

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
5/150	26	24	100	Екзамен

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: малий бізнес, середнє підприємництво, стартап, бізнес-планування, державна підтримка, конкурентоспроможність.

Мета та предмет курсу: Метою навчальної дисципліни «Економіка малого та середнього бізнесу» є формування у студентів у студентів комплексу знань з економіки малого і середнього бізнесу; допомогти фахівцю оволодіти інструментарієм прийняття ефективних господарських рішень. **Предметом** навчальної дисципліни «Економіка малого та середнього бізнесу» є вивчення механізмів прийняття ефективних господарських рішень щодо розвитку підприємницьких структур малого і середнього бізнесу в умовах конкурентного середовища.

З Компетентності та програмні результати навчання: *Загальні:* ЗК3.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. *Спеціальні:* СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності. СК 15. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності бізнесових структур. СК 16. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності бізнесу. **Програмні результати навчання:** ПРН 1.Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу. ПРН 2.Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя. ПРН 3.Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки. ПРН 4.Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем. ПРН 6.Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності. ПРН 7.Пояснювати моделі соціально-економічних

явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки. ПРН 8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач. ПРН 9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави. ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності. ПРН 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів. ПРН 23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

Зміст курсу: Розвиток малого та середнього підприємництва в регіоні. Підтримка малого та середнього бізнесу з урахуванням ризиків. Статистичні та інформаційні матеріали щодо стану та розвитку малого та середнього підприємництва. Малий і середній бізнес у пошуках місця в стратегії економічного зростання в Україні. Економічна природа попиту й пропозиції у малому та середньому бізнесі. Витрати виробництва й прибуток в малому та середньому бізнесі. Організаційно-правові форми малого та середнього бізнесу в регіоні. Розробка підприємницької ідеї для малого та середнього бізнесу на регіональному рівні. . Оподаткування малого бізнесу. Аналіз та планування ефективності бізнесу

Методи навчання: лекція, пояснення, практичні роботи, метод усного контролю.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами («Кодекс доброчесності університетської спільноти Бердянського державного педагогічного університету» https://bdpu.org.ua/wpcontent/uploads/2025/11/kodeks_dobrochesnosti_universytetsko_yi_spilnoty_bdpu1.pdf)), а саме: самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Політика використання штучного інтелекту визначається положенням БДПУ (https://bdpu.org.ua/wpcontent/uploads/2025/09/polityka_vykorystannya_shtuchnogo_intelektu_v_osvitnom_u_proczesi_berdyanskogo.pdf), зокрема при підготовці до практичних занять дозволено часткове використання ІІІ для структурування матеріалу, підготовки презентацій, перекладання джерел з інших мов, забороняється копіювання та генерація неправдивих фактів, забороняється використовувати в контрольованому середовищі під час проведення екзамену.

Здобувачі освіти, які отримали незадовільну підсумкову оцінку мають право на перескладання у встановлені терміни.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: Мультимедійне обладнання

Система оцінювання та вимоги: внутрішня університетська 100-бальна шкала. Після вивчення навчальної дисципліни їх результати конвертуються в шкалу ECTS шляхом ранжування навчальних досягнень.

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка шкалою ECTS
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Узагальнені критерії оцінювання:

- «А», 90–100 балів – здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, уміє

самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, уміє використовувати набуті компетентності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування й нахили;

- «В», 78–89 балів – здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв’язує вправи й задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна;
- «С», 65–77 балів – здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, у цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок;
- «D», 58–64 бали – здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання й розуміння основних положень; із допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;
- «E», 50–57 бали – здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні (обсяг набутих компетентностей здобувача відповідає мінімальним критеріям);
- «FX», 35–49 балів – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу (до 20 %);
- «F», 1–34 бали – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання й відтворення окремих фактів, елементів, об’єктів.

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання під час поточного контролю та підсумкового семестрового контролю (екзамен) (50+50=100) та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест (екзамен)	Сума
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	ЗМ4	ЗМ5	ЗМ6	ЗМ7	ЗМ8	ЗМ9	ЗМ10	50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... – теми змістових модулів.

	Кількість балів					
	Лекція	Практ. робота	Лаб. робота	Сам. робота	Інд. робота	Разом
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1.						
Тема 1.		0-3		0-2		0-5
Разом за змістовим модулем 1		0-3		0-2		0-5
Змістовий модуль 2.						
Тема 2.		0-3		0-2		0-5
Разом за змістовим модулем 2		0-3		0-2		0-5
Змістовий модуль 3.						
Тема 3.		0-3		0-2		0-5
Разом за змістовим модулем 3		0-3		0-2		0-5
Змістовий модуль 4.						

Тема 4.		0-3		0-2		0-5
Разом за змістовим модулем 4		0-3		0-2		0-5
Змістовий модуль 5.						
Тема 5.		0-3		0-2		0-5
Разом за змістовим модулем 5		0-3		0-2		0-5
Змістовий модуль 6.						
Тема 6.		0-3		0-2		0-5
Разом за змістовим модулем 6		0-3		0-2		0-5
Змістовий модуль 7.						
Тема 7.		0-3		0-2		0-5
Разом за змістовим модулем 7		0-3		0-2		0-5
Змістовий модуль 8.						
Тема 8.		0-3		0-2		0-5
Разом за змістовим модулем 8		0-3		0-2		0-5
Змістовий модуль 9.						
Тема 9.		0-3		0-2		0-5
Разом за змістовим модулем 9		0-3		0-2		0-5
Змістовий модуль 10.						
Тема 10.		0-3		0-2		0-5
Разом за змістовим модулем 10		0-3		0-2		0-5
Разом за змістовні модулі		30		20		50
Екзамен						50
Всього						100

За підсумками навчання за семестр здобувач вищої освіти може отримати 100 балів із розрахунку: 50 балів за поточне оцінювання, 50 – підсумковий контроль.

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$K = T1 + T2 + T3 + T4 + T5 + \dots + T12 + ПК = 100,$$

де K – загальна кількість балів,

T1, T2, T3, T4, T5, T6 – кількість балів за темами,

ПК – кількість балів за підсумковий контроль.

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Організація виробничої та маркетингової діяльності малого і середнього бізнесу: монографія / [Жадько К. С. та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф., акад. Акад. екон. наук України К. С. Жадька ; Ун-т мит. справи та фінансів. Дніпро : УМСФ, 2019. 223 с.
2. Резнікова Н. В., Іващенко О. А., Курбала Н. В. Тенденції розвитку малого і середнього бізнесу та його вплив на економічну кон'юнктуру і конкурентоспроможність розвинених країн. Економіка та держава 10 (2020): 4-14.

Додаткові

3. Вдовіченко А. С. Антикризове управління на підприємствах малого та середнього бізнесу. Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. URL: <http://ppb.khadi.kharkov.ua/article/download/204445/204282>
4. Іващенко А. І. Фінансові механізми підтримки малого та середнього бізнесу в період пандемічної кризи: досвід країн Західної Європи. Проблеми і перспективи економіки та управління 2 (22) (2020): 159-167.
5. Колосова К. К., Римар П. В. Використання баз даних та BIG DATA під час відкриття власного бізнесу. Прикладні інформаційні технології (2020): 148-149.
6. Лемешко М. О., Лактіонова О. А. Екосистема підтримки бізнесу в умовах пандемії COVID-19 в Україні та в окремих країнах ЄС. Економіка і організація управління 2 (38) (2020): 109-123.

Інтернет ресурси

7. Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Міжнародний інститут прикладного системного аналізу (International Institute for Applied System Analysis) URL: <http://www.iiasa.ac.at/web/home/research/Economic-growth.en.html>
9. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентіві України URL: <http://www.niss.gov.ua/presentation.html>